

"مقاله پژوهشی"

بررسی میزان تأثیرپذیری کیفیت زندگی روستاییان شهرستان نطنز
از محصول گردشگری روستایی-کشاورزی

ساجده کریمی کندزی^۱

۱- استادیار دانشگاه آزاد اسلامشهر، (نویسنده مسوول: karimi.sajede@yaho.com)

تاریخ ارسال: ۱۳۹۹/۱۲/۰۲ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۲/۰۵

صفحه: ۸۹ تا ۹۹

چکیده

هدف از پژوهش حاضر بررسی میزان تأثیرپذیری کیفیت زندگی روستاییان شهرستان نطنز از محصول گردشگری روستایی-کشاورزی می‌باشد. از نظر روش انجام‌دادن تحقیق به‌طور کلی، این تحقیق یک تحقیق توصیفی (غیر آزمایشی) است. در واقع روش مورد استفاده در این تحقیق یک روش توصیفی - تحلیلی است. جامعه آماری مورد پژوهش شامل جمعیت خانوار روستاهای شهرستان نطنز به تعداد ۵۲۰۰ نفر می‌باشند. حجم نمونه بر اساس تصادفی طبقه‌ای و بر اساس فرمول کوکران به تعداد ۳۵۸ نفر می‌باشند که بر اساس جمعیت هر روستا بین آن‌ها توزیع شد. برای گردآوری داده‌ها از پرسشنامه ۵۴ سوالی استفاده شده که روایی آن به تأیید کارشناسان رسیده و همچنین از شیوه تحلیل عاملی تأییدی نیز بهره گرفته شده است و پایایی آن نیز بر اساس آلفای کرونباخ به میزان ۰/۸۳ مورد تأیید واقع شده است. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار Smart PLS و تحلیل معادلات ساختاری استفاده شده است. نتایج نشان داد که محصول گردشگری روستایی بر کیفیت محیط‌زیست با ضریب مسیر ۰/۲۹ و مقدار ۰/۵۹ T، اثرگذار بوده است. محصول گردشگری روستایی-کشاورزی بر کیفیت اجتماعی-فرهنگی با ضریب مسیر ۰/۵۲ و مقدار ۰/۲۸ T، تأثیر داشته است. همچنین، محصول گردشگری روستایی-کشاورزی بر کیفیت اقتصادی با ضریب مسیر ۰/۵۹ و مقدار ۰/۱۹ T تأثیر دارد. بر این اساس محصول گردشگری روستایی-کشاورزی بر کیفیت اقتصادی با ضریب مسیر ۰/۵۹ بیشترین تأثیر و بر شاخص محیط‌زیست با ضریب تأثیر ۰/۲۹ کمترین اثر را داشته است.

واژه‌های کلیدی: شهرستان نطنز، کیفیت زندگی، گردشگری روستایی-کشاورزی، محصول گردشگری

مقدمه

بهبود وضعیت ترقی، خوشبختی، ارتقا بهداشت، بالا بردن تحصیلات و... برای همه اقشار جامعه ایجاد می‌گردد. به‌طور کلی، توسعه تعریف جدیدی از تکامل زندگی انسان‌هاست و نمی‌تواند مقوله جدیدی به‌حساب آید چون میل به تکامل از ابتدای زندگی بشری در بین انسان‌ها وجود داشته است. توسعه روستایی را می‌توان یک فعالیت چندبخشی و مرکب دانست که برنامه‌های توسعه‌ی کشاورزی و بهبود تسهیلات اجتماعی برای تمام روستاییان را در بر می‌گیرد. توسعه روستایی، جریانی است که روستاییان را هدایت می‌کند تا توان خود را جهت کنترل بر محیط خویش، بالا ببرند. این جریان با توزیع بیشتر منافع بین مردم که خود نتیجه کنترل بر محیط است، هموار می‌شود. توسعه روستایی اصولاً مفهومی جدا از توسعه اقتصادی اجتماعی در سطح کلان یک کشور نیست، بلکه جزئی از توسعه کلان ملی تلقی می‌گردد، اما تأکید اساسی آن عمدتاً معطوف به حل مسائل مرتبط با جامعه روستایی و تلاش در جهت محرومیت‌زدایی و کاهش فقر در این مناطق می‌باشد. توسعه روستایی به‌عنوان یک مفهوم و مجموعه‌ای از تجربیات و روش‌های گوناگون سازمان‌دهی تولید، ایجاد رفاه و مبادله برای فعالیت‌های روستایی، سابقه طولانی داشته و تنها منحصر به نظام یا کشور خاصی نیست. توسعه روستایی فرآیندی است که منجر به ارتقای توانایی روستاییان برای کنترل محیط‌شان بشود و خاستگاه آن کاربرد وسیع‌تری باشد که این گونه کنترل را تضمین می‌کند. متون توسعه نشان می‌دهد که توسعه روستایی، علاوه بر فناوری‌های برتر، به افزایش تولید کشاورزی، بهبود بخش‌های غیرکشاورزی در مناطق کشور، بسیج منابع انسانی و مادی،

افزایش روزافزون و گسترش گردشگری در مناطق مختلف دنیا سبب شده که، گردشگری به‌عنوان بزرگ‌ترین صنعت جهان معرفی گردد و توجه برنامه‌ریزان را به‌خود جلب کند و به یکی از فعالیت‌های اقتصادی که دارای پتانسیل بالا می‌باشد، تبدیل شود که با نیروی قدرتمند خود سبب تغییرات در اقتصاد کشورها می‌شود (۲۷). در حال حاضر صنعت گردشگری جایگاه خاصی در اقتصاد کشورها پیدا کرده و نقش فعال و مؤثری در ارتقاء ساختار اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی به‌خصوص در کشورهای رو به‌توسعه ایفا می‌کند؛ به‌طوری که حجم مبادلات بین‌المللی گویای آن است که بیش از ۲۰ درصد مبادلات با جریان گردشگری آغاز می‌گردد و در برخی کشورها درآمدهای ناشی از آن، یکی از منابع عمده در جهت تقویت اقتصاد ملی می‌باشد (۲۵). امروزه صنعت گردشگری یکی از منابع مهم تولید، درآمد، اشتغال و ایجاد زیرساخت‌ها برای نیل به توسعه پایدار به‌شمار می‌آید (۵). در واقع گام آغازین برای برنامه‌ریزی در زمینه‌ی اشتغال و توسعه‌ی فعالیت‌های کارآفرینی در نواحی روستایی، شناسایی فرصت‌های شغلی در این مناطق می‌باشد (۱۰). رشد و گسترش گردشگری از جمله پدیده‌های مهم اواخر قرن بیستم است که با سرعت در قرن جدید ادامه دارد. بالا رفتن سطح درآمد، افزایش ایام فراغت، تغییرات و نگرش‌های جدید مفاهیم زندگی و ضرورت تأمین‌های بین‌المللی، ایجاب می‌کند که گردشگری به‌شدت گسترش و توسعه یابد (۱۳). توسعه فرآیندی است زمان‌مند که طی آن تغییرات اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، زیربنایی، رفاهی، کالبدی و... به‌منظور

بازنگری و ارزیابی گردشگری روستایی و رویه احتمالی مداخله توریسم در مناطق روستایی در فرآیند برنامه‌ریزی، طرح‌ریزی و اجرا پرداخته شود که رویکرد تحقیق حاضر را تشکیل می‌دهد (۲۰). گسترش گردشگری در نواحی روستایی که به دلیل افزایش جمعیت شهرنشینی، افزایش اوقات فراغت، پیدایش مؤسسات گردشگری و مطلوب‌تر شدن شرایط کار روی داد، توانست به عنوان فعالیتی مکمل تغییرات عمده‌ای را در کیفیت زندگی ساکنان روستایی ایجاد کند (۴).

کیفیت زندگی به عنوان مفهومی چندبعدی و با اهمیت در زندگی جوامع امروزی، در بسیاری از رشته‌های علمی، از جمله گردشگری، مورد توجه قرار گرفته و گردشگری روستایی نیز به عنوان یکی از گونه‌های گردشگری مطبوع، مطرح بوده که در برگیرنده یک گرایش به ریشه‌ها، یک احساس سنتی در حال رشد همراه با خواست درک تمامی ابعاد محیطی در تجربه گردشگری می‌باشد. گردشگری روستایی منبع با ارزش اشتغالزایی و ایجاد درآمد است و می‌تواند وسیله مهمی برای تحقق توسعه اجتماعی - اقتصادی جوامع روستایی و در نهایت توسعه پایدار باشد و در بسیاری از کشورها با سیاست‌های کشاورزی در ارتباط است که غالباً وسیله‌ای در جهت حمایت از محیط‌زیست و فرهنگ روستایی می‌باشد. بنابراین می‌تواند نقش مهمی در توسعه و حفظ روستا داشته باشد. گردشگری روستایی می‌تواند به ازدیاد سرمایه‌های جغرافیایی، کیفیت مناظر طبیعی و حفظ فرهنگ روستایی کمک کند. وجود برخی معضلات مانند میزان موالید بالا، کمبود آب و خاک، کمبود منبع اشتغال و درآمد روستاییان در وضعیت موجود، بیکاری و مهاجرت‌های نیروی فعال، نارسایی خدمات زیربنایی و رفاهی، بهداشت و غیره موجب شده است تا روستاها با توجه به تغییر و تحولات امروزه، از هدف‌های توسعه عقب مانده و جهت رسیدن به سطحی مطلوب از توسعه، نیازمند برنامه‌ریزی‌های کاربردی و کارآمد باشند (۹). امروزه، گردشگری روستایی از بخش‌های مهم در فعالیت‌های اقتصادی، اجتماعی- فرهنگی و محیط‌زیستی اجتماعات انسانی به شمار می‌رود که دارای تأثیرگذاری‌های مثبت و منفی بر روی محیط زندگی انسانی بوده و به لحاظ تأثیرگذاری بر دستیابی به توسعه پایدار قابل ارزیابی است (۲۴). توسعه و گسترش گردشگری روستایی به عنوان عاملی کارآمد برای بازسازی توسعه اقتصادی اجتماعی و محیط‌زیستی در این نواحی است که از این رو تمایل به بهبود رفاه جامعه میزبان دارد و باعث شناخت عوامل مؤثر بر کیفیت زندگی می‌شود (۲).

محصول گردشگری روستایی-کشاورزی

هر چیزی که بتواند برای جلب توجه، تملک، استفاده یا مصرف به بازار گردشگری عرضه شود و احتمالاً نیاز یا خواسته‌ای را ارضاء نماید. این تعریف شامل هدف‌های فیزیکی، خدمات، اماکن، سازمان‌ها و عقاید می‌شود که بیشتر در مورد محصولات و زیبایی‌های کشاورزی می‌باشد (۲۸).

کیفیت زندگی روستایی

به وضعیت زندگی روستایی، امکانات و زیرساخت‌های موردنیاز برای یک زندگی معمولی در روستا می‌باشد که

بهبود نهادها و چارچوب کلی اجتماعی و اساسی نیاز دارد (۱۲). گردشگری روستایی پتانسیل‌های فراوانی برای ایجاد کسب و کارهای کوچک دارد و قادر است به توسعه اشتغال در حوزه‌ی کشاورزی کمک کند (۱۸). در این راستا گردشگری روستایی نیز جزئی از صنعت گردشگری به حساب می‌آید که می‌تواند نقش عمده‌ای در توانمندسازی مردم محلی و تنوع بخشی به رشد اقتصادی، بهبود کیفیت زندگی و نیز خلق فرصت‌های شغلی جدید در ارتباط تنگاتنگ با سایر بخش‌های اقتصادی ایفاء کند. گردشگری روستایی زمینه‌سازی برای رشد اقتصاد روستایی، بهبود زیرساخت‌ها، کاهش فقر و مهاجرت‌ها و امکان جمعیت‌پذیری را به همراه دارد (۲۶).

از آن‌جا که مناطق روستایی در جهان با استفاده از توانمندسازی روستایی و برخورداری از مواهب و جاذبه‌های طبیعی روستا، توانستند به ترمیم ساختار اقتصادی، اجتماعی و محیط‌زیستی روستایی بپردازند و از دیگر سو، مناطق روستایی ایران از قابلیت‌ها و منابع موجود گسترده‌ای برای گردشگری برخوردار می‌باشند، لازم به نظر می‌رسد تا جایگاه گردشگری در توسعه و کیفیت زندگی روستایی، مورد ارزیابی و بازنگری قرار گیرد. علاوه بر این، می‌توان دریافت که نوع و میزان مداخله در مناطق روستایی اثرات مثبت و تبعات منفی را نیز به همراه دارد که بر این اساس نوع رویکرد احتمالی در توسعه گردشگری روستایی (راهبردی، ساختاری، کارکردی و راهبردی)، می‌تواند طیفی گسترده از بازخوردها در نواحی روستایی را باعث شود (۲۰). مطالعات کیفیت زندگی می‌تواند به ارزیابی سیاست‌ها، رتبه‌بندی مکان‌ها، تدوین استراتژی‌های مدیریت و برنامه‌ریزی جامعه کمک کند (۱۵).

گردشگری روستایی یک فعالیت چندجانبه است که علاوه بر توریسم کشاورزی شامل اکوتوریسم، پیاده‌روی، توریسم ورزشی، ماجراجویی، گردشگری خواب و صبحانه و... می‌باشد (۱). گردشگری روستایی به عنوان فرآیندی در توسعه روستایی، در نظر گرفته می‌شود که می‌تواند در قالب سیاست‌های توسعه منطقه‌ای و محلی، امکان توزیع عادلانه خدمات و تسهیلات عمومی در مناطق روستایی را ایجاد کند که بهبود کیفیت زندگی، کاهش مهاجرت‌های روستایی و برخورداری روستاییان از معیشت پایدار را به همراه دارد. بر این اساس در رویکردهای جدید توسعه روستایی، بر جایگاه گردشگری روستایی تأکید می‌شود که در این میان نوع و چارچوب رویکرد توسعه توریسم روستایی، می‌تواند در چگونگی نوع و میزان مداخله در مناطق روستایی تأثیرگذار باشد و اثرات مثبت و تبعات منفی را در نواحی روستایی، به همراه داشته باشد. از سویی دیگر، کشور ایران نیز به دلیل برخورداری از پتانسیل‌های بالقوه جاذبه‌ای (طبیعی، فرهنگی، محیط‌زیستی) در مناطق روستایی، بایستی به تبیین و ارزیابی تأثیرات و تأثرات گردشگری در مناطق روستایی بپردازد و در فرآیند ارزیابی و بازنگری کیفی توریسم‌پذیری روستایی، امکان بهره‌مندی خانوارهای روستایی را از افزایش درآمد و ایجاد اشتغال همراه با ضرورت نگه‌داشت محیط‌زیست روستایی، فراهم کند. این امر می‌تواند تا در قالب تحقیقی، به

مشمول بر شاخص‌های اقتصادی، اجتماعی- فرهنگی و محیط‌زیستی می‌باشد (۲۱). در زمینه پیشینه پژوهش می‌توان به موارد ذیل اشاره داشت:

داخلی

محمدپورجباری (۱۷)، در مطالعه‌ای به تحلیل نقش گردشگری بر کیفیت زندگی شهروندان با تأکید بر شاخص‌های ذهنی (مطالعه موردی: شهر فشم، شهرستان شمیرانات) پرداخته که نتایج پژوهش بیانگر آن است که توسعه گردشگری در شهر فشم توانسته نقش مؤثری بر بهبود کیفیت شهروندان ایفا کند. خزاعی دلاکه و همکاران (۱۴)، در پژوهشی به بررسی اثرات اقتصادی نقش گردشگری در کیفیت زندگی روستاییان، مطالعه موردی دهستان محمد آباد در شهرستان هامون اقدام نمودند. نتایج بیانگر آن است که متنوع ساختن اقتصاد منطقه با $۸/۳$ ، بالاترین میانگین منطقه را داشتند و در صورت حمایت از این بخش، روستاهای دارای جاذبه اقتصادی می‌توانند به رشد و توسعه دست یابند. روستازاده شیخ یوسفی و جهانگیری (۲۳)، در مقاله‌ای به بررسی اثرات گردشگری خانه‌های دوم بر بهبود کیفیت زندگی ساکنان روستایی (مطالعه موردی منطقه باغ بهادران) پرداختند. نتایج بیانگر آن است که گردشگری خانه‌های دوم همانند دیگر انواع گردشگری دارای آثار مختلف اقتصادی، اجتماعی و محیط‌زیستی است. امیرحسینی و داودپور (۲)، در پژوهشی به بررسی پیامدهای ناشی از گردشگری بر کیفیت زندگی ساکنان در نواحی روستایی با رویکرد پایداری نمونه موردی: روستای زیارت گرگان، اقدام نمودند که نتایج مبرهن آن است که گسترش گردشگری در روستای زیارت و پیامدهای آن بر کیفیت زندگی ساکنین بیشترین تأثیر مطلوب را در ابعاد اقتصادی و بیشترین تأثیر نامطلوب را در ابعاد محیط‌زیستی داشته است. بیگی (۷)، در تحقیقی به بررسی نقش گردشگری مذهبی بر کیفیت زندگی و سرمایه اجتماعی در راستای توسعه روستایی مطالعه موردی: روستای گنبد، پرداخته است. نتایج بیانگر آن است که گردشگری مذهبی در بین ابعاد اقتصادی، کالبدی، اجتماعی و محیط‌زیستی، تنها در بعد کالبدی، بهبود وضعیت کیفیت زندگی خانوارهای روستاهای مورد مطالعه به همراه داشته است. رضایی و همکاران (۲۲)، در مقاله‌ای به بررسی طرح احیاء و ساماندهی محلات تاریخی با تأکید بر ایجاد امنیت و ارتقاء کیفیت محیط نمونه موردی محله دولت‌آباد ملایر، پرداختند. نتایج بیانگر آن است که باززنده‌سازی هویت و تاریخ محله با احیای پیوند عناصر - تشکیل‌دهنده شهر در گذشته محله، بازار و مسجد می‌شود. بندری و سوختانلو (۶)، در مقاله‌ای به تحلیل مؤلفه‌های گردشگری روستایی جهت بهبود توسعه پایدار روستایی پرداختند. نتایج بیانگر آن است که گردشگری روستایی نیز جزئی از صنعت گردشگری به حساب می‌آید که می‌تواند با برنامه‌ریزی اصولی و مناسب و شناسایی مزیت‌ها و محدودیت‌های گردشگری روستایی، نقش مؤثری در توسعه این مناطق داشته باشد. امیری و جانباز قبادی (۳)، در تحقیقی به سنجش و ارزیابی نقش گردشگری در زیست‌پذیری اجتماعی فرهنگی مطالعه موردی شهر نور، پرداختند که نتایج

نشان داد که بیشترین زیست‌پذیری در مراقبت‌های پزشکی با میانگین ۲،۷۱۹ می‌باشد. نعیمی و همکاران (۱۹)، در پژوهشی به تحلیل رابطه بین سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی روستاییان استان خوزستان با تأکید بر نقش میانجی گردشگری اقدام کرده است که نتایج نشان داد بین سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی روستاییان، رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. ایمانی و همکاران (۱۱)، در مقاله‌ای به بررسی اثرات گردشگری روستایی بر کیفیت زندگی (مطالعه موردی: روستای کریک شهرستان دنا) پرداختند. یافته‌ها حاکی از آن است که از بین نه شاخص بررسی‌شده مرتبط با ابعاد مختلف اجتماعی فرهنگی، اقتصادی، کالبدی زیربنایی و محیط‌زیستی کیفیت زندگی، سه شاخص کیفیت سلامت و بهداشت، کیفیت تعامل و همستگی اجتماعی و کیفیت محیط مسکونی، در سطح متوسط رضایتمندی ساکنین قرار دارد.

خارجی

لینگ و هوی (۱۶)، دریافتند که توسعه گردشگری بر کیفیت زندگی دارای نقش مؤثری است و بر عوامل اقتصادی از جمله اشتغال، درآمد و کیفیت مسکن داشته است. بر اساس آنچه در زمینه پیشینه پژوهش صورت پذیرفت می‌توان بیان داشت که اغلب پژوهش‌ها به بررسی نقش گردشگری بر کیفیت زندگی روستایی به صورت کلی اقدام کردند و سایر شاخص‌های کیفیت همچون مباحث اقتصادی، اجتماعی و محیط‌زیستی به صورت یکجا بررسی نشده است؛ از طرفی، در شهرستان نطنز چنین پژوهشی صورت نگرفته و نیز به بحث گردشگری روستایی-کشاورزی در کمتر پژوهشی توجه شده است.

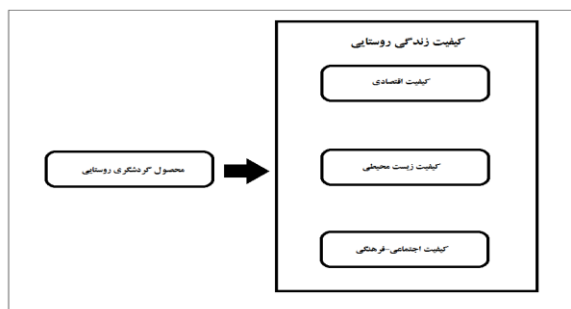
ضرورت شناسایی و ارزیابی رویکردهای محصول توسعه توریسم روستایی، شناخت تأثیرات و تأثرات محیطی، اجتماعی و اقتصادی بر کیفیت زندگی نواحی روستایی است که می‌بایستی در روند ارزیابی رویکرد توسعه، مورد توجه قرار گیرد و در این تحقیق در قالب رویه‌ای منسجم، مورد ارزیابی و بازنگری قرار گرفته است. بنابراین ضرورت پژوهش حاضر از آنجا ناشی می‌شود که مناطق روستایی دارای پتانسیل بالایی به لحاظ گردشگری می‌باشند که باید در فرآیند برنامه‌ریزی توسعه روستایی مدنظر قرار گیرد و محصولات مختلف گردشگری زمینه توسعه کیفیت زندگی روستاییان را فراهم آورد. این امر در روستاهای شهرستان نطنز با وجود پتانسیل بالای گردشگری طبیعی و فرهنگی نیازمند بررسی محصولات گردشگری در توسعه همه جانبه مناطق روستایی و کیفیت زندگی آن‌ها می‌باشد که سنجش آن برنامه‌ریزی آتی را به خوبی موجه می‌سازد. مسأله اساسی این است که علیرغم برخورداری روستاهای شهرستان نطنز از جذابیت‌های ویژه گردشگری و حضور گردشگران مختلف در طول سال در مناطق روستایی، کیفیت زندگی روستاییان تغییرات چندانی نکرده است و حتی در برخی موارد به خصوص در زمینه محیط‌زیستی دچار بحران هم شده است. محصولات توسعه گردشگری در مناطق روستایی بر کیفیت زندگی روستاییان تأثیری نداشته و نتوانسته در زمینه‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و محیط‌زیستی تأثیر شگرفی را بر مناطق بگذارد و

می‌باشند. حجم نمونه بر اساس تصادفی طبقه‌ای و فرمول کوکران به تعداد ۳۵۸ نفر می‌باشد که به نسبت جمعیت هر روستا بین آن‌ها توزیع شد. برای گردآوری داده‌ها از پرسشنامه ۵۴ سوالی استفاده شده که روایی آن به تأیید کارشناسان رسیده و همچنین از شیوه تحلیل عاملی تأییدی نیز بهره گرفته شده است. همچنین، پایایی پرسشنامه نیز بر اساس آلفای کرونباخ به میزان ۰/۸۳ مورد تأیید واقع شده است. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار Smart PLS و تحلیل معادلات ساختاری استفاده شده است. مدل مفهومی پژوهش در قالب شکل (۱) ارائه شده است.

نتایج حاصل محصول گردشگری، به جیب مردم محلی روستا کمتر رفته است. بنابراین باید این امر مورد توجه قرار گیرد که آیا کیفیت زندگی روستاییان از محصول گردشگری روستایی-کشاورزی تأثیر می‌پذیرد؟

مواد و روش‌ها

از نظر روش انجام دادن تحقیق (فنون گردآوری داده‌ها)، به‌طور کلی، این تحقیق یک تحقیق توصیفی (غیرآزمایشی) است در واقع روش مورد استفاده در این تحقیق یک روش توصیفی-تحلیلی است. جامعه آماری مورد پژوهش شامل جمعیت خانوار روستاهای شهرستان نطنز به تعداد ۵۲۰۰ نفر

شکل ۱- مدل مفهومی پژوهش
Figure 1. Conceptual model – Research

بررسی وضعیت جمعیت شناختی

بر اساس جدول (۱) از ۳۵۸ نفر پاسخ‌دهنده به‌لحاظ سنی بیشترین میزان متعلق به گروه سنی ۴۱ تا ۶۰ سال با ۳۲/۱۱ درصد و کمترین میزان بیش از ۶۱ سال با مقدار ۱۳/۵۸ درصد می‌باشند. به‌لحاظ تحصیلات بیشترین میزان تحصیلات تا دیپلم با ۴۱ درصد و کمترین میزان کارشناسی ارشد و بالاتر با ۱۳ درصد می‌باشد.

نتایج و بحث

بر اساس آمارهای ارائه‌شده از سوی اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری شهرستان نطنز در سال ۱۳۹۸ بیش از ۴۰۰ هزار نفر از مناطق روستایی این شهرستان دیدن کردند که به‌طور نمونه بیش از ۲۰۰ هزار نفر از آن‌ها از اول فرودین تا آخر اسفند ۱۳۹۸ تنها از روستای ایبانه بازدید نموده‌اند که در غالب تعطیلات نوروزی، تابستانی و ایام تاسوعا و عاشورا بوده است.

جدول ۱- وضعیت جمعیت شناختی پاسخ دهندگان

Table 1. Demographic status of the respondents

پاسخ دهندگان		شاخص‌های آماری		پاسخ دهندگان		شاخص‌های آماری	
درصد	فراوانی	تحصیلات	درصد	فراوانی	سن	درصد	فراوانی
۴۱	۱۴۷	تا دیپلم	۲۴/۲۸	۸۷	۱۵ تا ۲۵ سال	۲۴/۲۸	۸۷
۳۰	۱۰۷	فوق دیپلم	۳۰/۰۳	۱۰۸	۲۶ تا ۴۰ سال	۳۰/۰۳	۱۰۸
۱۶	۵۷	کارشناسی	۲۲/۱۱	۱۱۵	۴۱ تا ۶۰ سال	۲۲/۱۱	۱۱۵
۱۳	۴۷	کارشناسی ارشد و بالاتر	۱۳/۵۸	۴۹	بیش از ۶۱ سال	۱۳/۵۸	۴۹
۱۰۰	۳۵۸	مجموع	۱۰۰	۳۵۸	مجموع	۱۰۰	۳۵۸

برای بررسی فرض نرمال بودن متغیرهای مطالعه از آزمون کولموگوراف-اسمیرنف یک نمونه‌ای (برای بررسی متغیرها به‌صورت تک تک) استفاده شده است؛ نتایج نشان‌دهنده آن است که فرض نرمال بودن برای تمام متغیرها را نمی‌توان رد کرد ($p > 0.05$). نتایج این آزمون در جدول (۲) آورده شده است.

میانگین و انحراف معیار متغیرهای تحقیق

بر اساس جدول (۲)، کیفیت اقتصادی (۳/۴۸) دارای بیشترین میانگین و محصول گردشگری روستایی-کشاورزی (۳/۲۲) دارای کمترین میانگین می‌باشد.

تحلیل استنباطی داده‌ها

بررسی فرض نرمال بودن داده‌ها

جدول ۲- میانگین و انحراف معیار متغیرهای تحقیق

Table 2. Mean and standard deviation of research variables

عوامل	تعداد	میانگین	انحراف از معیار
محصول گردشگری روستایی-کشاورزی	۳۵۸	۳/۲۲	۰/۸۴۶
کیفیت اجتماعی-فرهنگی	۳۵۸	۳/۳۶	۰/۷۸۶
کیفیت اقتصادی	۳۵۸	۳/۴۸	۰/۹۴۶
کیفیت محیط‌زیستی	۳۵۸	۳/۴۴	۰/۷۹۹

جدول ۳- نتایج آزمون کولموگروف- اسمیرنوف برای بررسی پذیره نرمال بودن

Table 3. Results of Kolmogorov-Smirnov test to check for normal acceptance

متغیر	حجم نمونه	آماره آزمون	سطح معنی داری
محصول گردشگری روستایی-کشاورزی	۳۵۸	۰/۸۶۲	۰/۲۲۶
کیفیت اجتماعی-فرهنگی	۳۵۸	۰/۳۵۵	۰/۱۴۸
کیفیت اقتصادی	۳۵۸	۱/۰۲۴	۰/۳۵۱
کیفیت محیط‌زیستی	۳۵۸	۰/۳۵۷	۰/۱۶۹

با توجه به جدول (۳) مشاهده می‌گردد کلیه متغیرها دارای فرض نرمال می‌باشند و میزان معنی‌داری کیفیت اقتصادی با مقدار ۰/۳۵۱، بیشترین مقدار و معنی‌داری کیفیت اجتماعی-فرهنگی به مقدار ۰/۱۴۸ کمترین میزان می‌باشد.

معادلات ساختاری
بررسی رابطه بین متغیرهای پژوهش، با استفاده از مدلیابی معادلات ساختاری PLS
 بررسی وضعیت متغیرهای مشاهده شده

جدول ۴- ضریب استاندارد شده، همراه با نسبت‌های بحرانی، خطای استاندارد و سطح معنی‌داری متغیرهای پژوهش

Table 4. Standardized coefficient, along with critical ratios, standard error and significance level of research variables

متغیرها	سوالات	ضریب استاندارد شده	سطح معنی داری ۹۵ درصد	میانگین واریانس استخراج شده	پایایی ترکیبی
محصول گردشگری روستایی-کشاورزی	۱	۰/۷۶۴	۰/۰۰۰	۰/۸۹	۰/۸۳
	۲	۰/۸۴۴	۰/۰۰۰		
	۳	۰/۴۳۸	۰/۰۰۰		
	۴	۰/۷۰۰	۰/۰۰۰		
	۵	۰/۷۲۲	۰/۰۰۰		
	۶	۰/۴۴۲	۰/۰۰۰		
	۷	۰/۶۷۲	۰/۰۰۰		
	۸	۰/۵۳۷	۰/۰۰۰		
	۹	۰/۶۹۰	۰/۰۰۰		
	۱۰	۰/۷۱۳	۰/۰۰۰		
	۱۱	۰/۲۷۵	۰/۰۰۰		
اجتماعی-فرهنگی	۱۲	۰/۴۷۴	۰/۰۰۰	۰/۸۵	۰/۷۴
	۱۳	۰/۷۵۱	۰/۰۰۰		
	۱۴	۰/۶۲۸	۰/۰۰۰		
	۱۵	۰/۴۸۱	۰/۰۰۰		
	۱۶	۰/۴۱۳	۰/۰۰۰		
	۱۷	۰/۳۴۴	۰/۰۰۰		
	۱۸	۰/۳۳۹	۰/۰۰۰		
	۱۹	۰/۴۳۰	۰/۰۰۰		
	۲۰	۰/۳۵۹	۰/۰۰۰		
اقتصادی	۲۱	۰/۵۷۹	۰/۰۰۰	۰/۷۹	۰/۷۱
	۲۲	۰/۴۷۵	۰/۰۰۰		
	۲۳	۰/۴۸۰	۰/۰۰۰		
	۲۴	۰/۵۸۱	۰/۰۰۰		
	۲۵	۰/۵۸۴	۰/۰۰۰		
	۲۶	۰/۵۵۳	۰/۰۰۰		
	۲۷	۰/۶۶۰	۰/۰۰۰		
	۲۸	۰/۴۵۴	۰/۰۰۰		
	۲۹	۰/۴۰۱	۰/۰۰۰		
	۳۰	۰/۵۳۴	۰/۰۰۰		
	۳۱	۰/۵۰۵	۰/۰۰۰		
	۳۲	۰/۳۸۸	۰/۰۰۰		
	۳۳	۰/۵۵۳	۰/۰۰۰		
	۳۴	۰/۵۳۳	۰/۰۰۰		
۳۵	۰/۳۳۶	۰/۰۰۰			
محیط‌زیستی	۳۶	۰/۴۹۴	۰/۰۰۰	۰/۷۷	۰/۷۰
	۳۷	۰/۶۰۰	۰/۰۰۰		
	۳۸	۰/۳۸۹	۰/۰۰۰		
	۳۹	۰/۶۶۰	۰/۰۰۰		
	۴۰	۰/۸۷۰	۰/۰۰۰		
	۴۱	۰/۵۲۷	۰/۰۰۰		
	۴۲	۰/۴۷۰	۰/۰۰۰		
	۴۳	۰/۳۳۵	۰/۰۰۰		
	۴۴	۰/۲۴۴	۰/۰۰۰		
	۴۵	۰/۴۳۹	۰/۰۰۰		
۴۶	۰/۶۱۶	۰/۰۰۰			
۴۷	۰/۵۹۰	۰/۰۰۰			
۴۸	۰/۶۸۴	۰/۰۰۰			
۴۹	۰/۵۸۰	۰/۰۰۰			
۵۰	۰/۶۱۰	۰/۰۰۰			
۵۱	۰/۷۲۳	۰/۰۰۰			
۵۲	۰/۳۸۰	۰/۰۰۰			
۵۳	۰/۴۸۸	۰/۰۰۰			
۵۴	۰/۴۶۰	۰/۰۰۰			

گردشگری روستایی-کشاورزی ۰/۸۹، کیفیت اجتماعی-فرهنگی ۰/۸۵، کیفیت اقتصادی ۰/۷۹ و کیفیت محیط‌زیستی ۰/۷۷ به‌دست آمد؛ همچنین، مقدار ضریب قابلیت اطمینان ساختاری یا پایایی ترکیبی^۴ از صفر تا یک متغیر است که مقادیر بالاتر از ۰/۷ پذیرفته می‌شود، که برای شاخص محصول گردشگری روستایی ۰/۸۳، کیفیت اجتماعی-فرهنگی ۰/۷۴، کیفیت اقتصادی ۰/۷۱ و کیفیت زیست‌محیطی ۰/۷۰ به‌دست آمد که نشان از مناسب بودن این زیر مقیاس‌ها است.

ارزیابی مدل ساختاری

این فرآیند در ابتدای کار خود به ارزیابی مدل‌های اندازه‌گیری می‌پردازد. برآوردهای PLS روایی و پایایی مدل‌های اندازه‌گیری را بر حسب معیارهای مطرح در مدل‌های بیرونی انعکاسی و ترکیبی ارزیابی می‌کند. وقتی که شواهد کافی مبنی بر روایی و پایایی مدل‌های اندازه‌گیری به‌دست آمد، می‌توان به ارزیابی مدل ساختاری (درونی) پرداخت. به مدلی که در برگزیده فقط متغیرهای پنهان باشد و متغیرهای مشاهده‌پذیر در آن حذف شده باشند، مدل ساختاری گفته می‌شود.

روایی همگرا (میانگین واریانس استخراج‌شده)

معیار فورنل و لارکر^۳ برای بیشتر شدن روایی میانگین واریانس‌های استخراج‌شده^۴ از ۰/۵ است. به این معنی که یک متغیر مکنون می‌تواند به‌طور میانگین بیش از نیمی از پراکندگی معرف‌هایش را تبیین کند. همانطور که در جدول (۴) مشاهده می‌شود، مقدار واریانس‌های استخراج‌شده برای متغیرهای مکنون بالاتر از ۰/۵ است. بنابراین، می‌توان گفت که روایی همگرایی مدل‌های اندازه‌گیری مطلوب می‌باشد.

قدرت رابطه بین عامل (متغیر پنهان) و متغیر قابل مشاهده، به‌وسیله بار عاملی نشان داده می‌شود. بار عاملی مقداری بین صفر و یک است. اگر بار عاملی کمتر از ۰/۳ باشد رابطه ضعیف در نظر گرفته شده و از آن صرف‌نظر می‌شود. بار عاملی بین ۰/۳ تا ۰/۶ قابل قبول است و اگر بزرگ‌تر از ۰/۶ باشد خیلی مطلوب است. مشاهده می‌شود که تمامی متغیرهای مشاهده‌شده دارای ضرایب تأثیر رگرسیونی مثبت و معنی‌داری با مقیاس‌های خود هستند و بزرگی این ضرایب نیز نسبتاً برای همه موارد در حد بالایی است، با توجه به جدول (۴) همه بارهای عاملی در سطح ۰/۰۰۱ معنی‌دار می‌باشند. همان‌طور که ملاحظه می‌شود، در این جدول سطح معنی‌داری برای بارهای عاملی یا ضرایب رگرسیونی استاندارد چهار متغیر مشاهده‌شده گزارش نشده است. این امر به این دلیل است که این متغیرها به‌ترتیب به‌عنوان متغیرهای مرجع یا معرف برای چهار متغیر محصول گردشگری روستایی، کیفیت اجتماعی-فرهنگی، کیفیت اقتصادی و کیفیت محیط‌زیستی در نظر گرفته شده‌اند تا بدین‌وسیله، بدون مقیاس بودن این متغیرهای پنهان و به‌عبارتی بدون ریشه و واحد اندازه‌گیری بودن آن‌ها برطرف شود. معیار میانگین واریانس‌های استخراج‌شده^۴ نشان‌دهنده‌ی میانگین واریانس به اشتراک گذاشته شده بین هر سازه با شاخص‌های خود است. به بیان ساده‌تر، میانگین واریانس استخراج‌شده جهت اعتبار همگرایی به‌کار می‌رود و همبستگی زیاد شاخص‌های یک سازه را در مقایسه با همبستگی شاخص‌های سازه‌های دیگر نشان می‌دهد. مقدار این ضریب از صفر تا یک متغیر است که مقادیر بالاتر از ۰/۵ پذیرفته می‌شود. روایی همگرا یا میانگین واریانس استخراج‌شده برای شاخص محصول

جدول ۵- مقادیر معیار میانگین واریانس استخراج‌شده مربوط به هر یک از متغیرها

Table 5. Standard values of the extracted mean variance for each of the variables

متغیر	میانگین واریانس استخراج شده
محصول گردشگری روستایی-کشاورزی	۰/۵۴۸۹۸۶
کیفیت اجتماعی-فرهنگی	۰/۵۰۹۴۹۶
کیفیت اقتصادی	۰/۶۶۳۳۳۲
کیفیت زیست محیطی	۰/۵۵۰۰۵۶

ضمنی فرض می‌کند هر شاخص وزن یکسانی دارد، متکی بر بارهای عاملی^۵ حقیقی هر سازه است؛ و بنابراین معیار بهتری را برای پایایی ارائه می‌دهد. پایایی مرکب باید مقداری بیش از ۰/۰۷ را به‌دست آورد تا بیانگر ثبات درونی سازه باشد. در جدول (۵) نتایج پایایی ابزار سنجش به‌طور کامل آورده شده است.

پایایی مرکب

در این تحقیق جهت تعیین پایایی^۵ پرسشنامه از دو معیار (ضریب آلفای کرونباخ^۶ و ضریب پایایی مرکب^۷) بر طبق نظر فورنل و لارکر (۱۹۸۱) استفاده شده است. ضرایب آلفای کرونباخ تمامی متغیرها در این تحقیق، از حداقل مقدار (۰/۰۷) بیشتر است. پایایی مرکب بر خلاف آلفای کرونباخ که به‌طور

جدول ۶- مقادیر پایایی مرکب و آلفای کرونباخ مربوط به هر یک از متغیرها

Table 6. Composite reliability and Cronbach's alpha values for each of the variables

متغیر	آلفای کرونباخ	پایایی مرکب
محصول گردشگری روستایی-کشاورزی	۰/۷۴۱۹۱۷	۰/۸۵۴۹۰۹/۰
کیفیت اجتماعی-فرهنگی	۰/۹۳۰۷۱۰	۰/۹۶۴۵۲۴
کیفیت اقتصادی	۰/۹۰۱۳۶۳	۰/۹۵۰۱۰۳
کیفیت زیست محیطی	۰/۹۲۴۶۶۹	۰/۹۴۷۲۲۸

حاصل مورد بررسی قرار می‌گیرد. برای تحلیل و سنجش مدل این تحقیق، از تحلیل داده‌ها به‌وسیله مدل معادلات ساختاری استفاده شده است. مدل‌یابی معادلات ساختاری، مدلی آماری

برآورد مدل

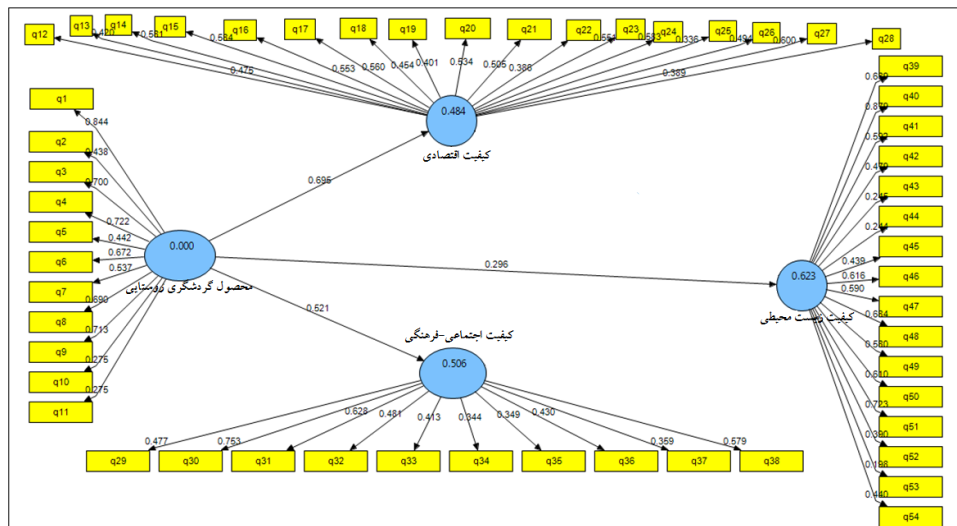
در این قسمت با بیان فرضیات تحقیق و استفاده از نتایج آزمون مدل ساختاری، آزمون فرضیات تحقیق و تحلیل نتایج

1- Average Variance Extracted
3- Larcker
5- Reliability
7- Coefficient of Composite Reliability

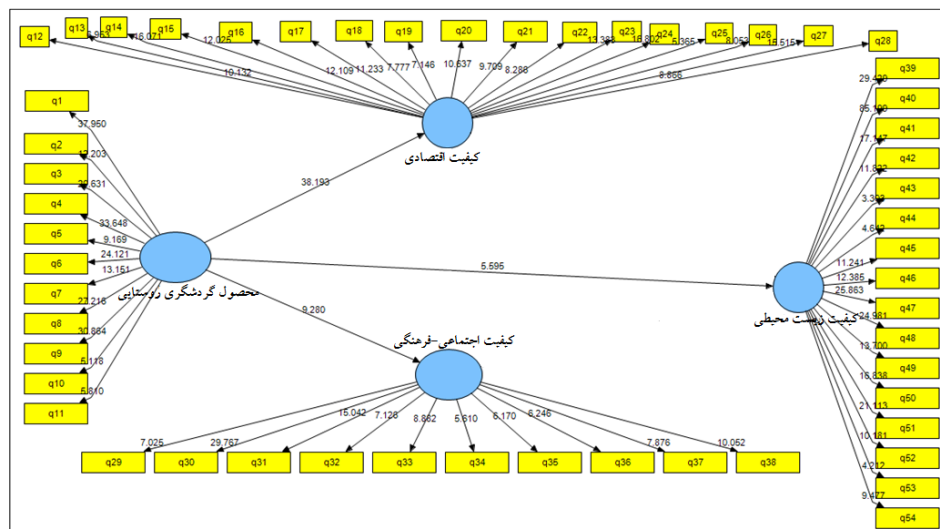
2- Composite Reliability
4- Average Variance Extracted (AVE)
6- Coefficient of Cronbach's alpha
8- Loadings factors

این تحقیق برای این تحلیل SMART-PLS می‌باشد. در نرم‌افزار SMART-PLS ارزش T، معنی‌دار بودن اثر متغیرها را بر هم نشان می‌دهد. اگر مقدار T بیشتر از ۱/۹۶ باشد یعنی، اثر مثبت وجود دارد و معنی‌دار است. اگر بین ۱/۹۶ تا -۱/۹۶ باشد اثر معنی‌داری وجود ندارد و اگر کوچکتر از ۱/۹۶ - باشد یعنی اثر منفی دارد ولی، معنی‌دار است. لذا داده‌های به‌دست‌آمده از شکل‌های (۲) و (۳) نشان‌دهنده تحلیل روابط بین متغیرهای تحقیق می‌باشد.

برای بررسی روابط خطی بین متغیرهای مکنون (مشاهده‌نشده) و متغیرهای آشکار (مشاهده‌شده) است. به‌عبارت دیگر، مدل‌بایی معادلات ساختاری، تکنیک آماری قدرتمندی است که مدل اندازه‌گیری (تحلیل عاملی تأییدی) و مدل ساختاری (رگرسیون یا تحلیل مسیر) را با یک آزمون آماری همزمان ترکیب می‌کند. از طریق این فنون پژوهشگران می‌توانند ساختارهای فرضی (مدل‌ها) را رد یا انطباق آن‌ها را با داده‌ها تأیید کنند. نرم‌افزار مورد استفاده در

شکل ۲- مقادیر ضرایب مسیر برای ارزیابی روابط
Figure 2. Values of path coefficients for evaluating relationships

شکل ۳- مقادیر t-values برای ارزیابی روابط
Figure 3. T-values to evaluate relationships

جدول ۷- نتایج مدل ساختاری

Table 7. Structural model results

مسیر فرضیه	β	α	Z	α/α	T	نتیجه بررسی
کیفیت محیط‌زیستی <---> محصول گردشگری روستایی-کشاورزی	۰/۲۹	۰/۰۵	۱/۹۶	۵/۵۹	تأیید	
اجتماعی-فرهنگی <---> محصول گردشگری روستایی-کشاورزی	۰/۵۲	۰/۰۵	۱/۹۶	۹/۲۸	تأیید	
کیفیت اقتصادی <---> محصول گردشگری روستایی-کشاورزی	۰/۵۹	۰/۰۵	۱/۹۶	۳۸/۱۹	تأیید	

بیشترین تأثیر نامطلوب را در ابعاد محیط‌زیستی داشته است. همچنین با نتایج تحقیق ایمانی و همکاران، (۱۳۹۸) که در مقاله‌ای به بررسی اثرات گردشگری روستایی بر کیفیت زندگی (مطالعه موردی: روستای کریک شهرستان دنا) پرداخته است نیز همسو بوده که یافته‌ها حاکی از آن است که از بین نه شاخص بررسی‌شده مرتبط با ابعاد مختلف اجتماعی فرهنگی، اقتصادی، کالبدی زیربنایی و محیط‌زیستی کیفیت زندگی، سه شاخص کیفیت سلامت و بهداشت، کیفیت تعامل و همبستگی اجتماعی و کیفیت محیط مسکونی در سطح متوسط رضایتمندی ساکنین قرار دارد.

بر این اساس می‌توان گفت که رونق گردشگری روستایی-کشاورزی و رونق فعالیت اقتصادی می‌تواند منابع درآمدی روستاییان را متحول کند و به افزایش سطح رفاه و بهبود کیفیت زندگی روستاییان منجر شود که با ایجاد فعالیت‌های مکمل کشاورزی، می‌تواند زمینه توسعه اقتصادی و محیط‌زیستی روستایی را در زمینه افزایش درآمد، اشتغالزایی و معیشت پایدار روستایی فراهم کند که بهبود کیفیت زندگی و توزیع متعادل و مناسب خدمات و تسهیلات را در چارچوب توسعه منطقه‌ای و محلی، به همراه دارد. این امر در روستاهای هنجن و ایبانه به خوبی قابل مشاهده است که حتی زمینه‌ساز مهاجرت معکوس به روستا شده و فعالیت‌های هتلداری، بومگردی، فروش محصولات گردشگری و توجه به فرهنگ و سنن قدیمی خود نیز شده است. همچنین، توسعه محلی در قالب فرآیندی مشارکتی، دموکراتیک و مردم محور از چندین دهه گذشته، در کشورهای توسعه یافته، به عنوان محور برنامه‌های توسعه پایدار شهری و مناطق کلانشهری مورد تأکید قرار گرفته است. هدف غایی رویکرد توسعه پایدار محلی نیز مردم و تأمین نیازهای اولیه و اساسی آنان با توجه به محیط زندگی آن‌هاست. همچنین در این راستا، گردشگری روستایی-کشاورزی می‌تواند فعالیت‌های اقتصادی و مشاغل گوناگونی را برای زنان به وجود آورد. افزایش تولیدات صنایع دستی و فروش آن، گسترش خدمات هتلداری، پذیرایی و حمل و نقل، افزایش تقاضاهای گردشگران، باعث ایجاد مشاغل جدید می‌شود که نه تنها ساختار اقتصادی، بلکه ساخت اجتماعی روستاها را نیز دستخوش دگرگونی می‌سازد. بر اساس نتایج به دست آمده می‌توان پیشنهادات زیر را ارائه نمود:

- بهره‌گیری هر چه بیشتر از مردم محلی در فرآیند برنامه‌ریزی توسعه گردشگری روستایی-کشاورزی و درگیر نمودن آن‌ها در این بخش، می‌تواند ضمن بهبود مشارکت اجتماعی روستاییان به توان اقتصادی آن‌ها نیز بیفزاید که می‌تواند به فروش محصولات کشاورزی و دامداری به گردشگران، اجاره خانه‌های خالی و خود به گردشگران، ارائه خدمات تفریحی به گردشگران و... اشاره داشت.
- ارائه بروشورها و تبلیغات لازم در زمینه حفظ محیط‌زیست هم برای روستاییان و هم برای گردشگران و نقش و اهمیت آن در زندگی سالم و توسعه گردشگری روستایی-کشاورزی.
- بهره‌گیری از متخصصان و مجربین امر توسعه گردشگری روستایی-کشاورزی در شهرستان نطنز برای هر چه بیشتر

بر اساس جدول (۷) می‌توان بیان داشت که محصول گردشگری روستایی-کشاورزی بر کیفیت محیط‌زیست با ضریب مسیر ۰/۲۹ و مقدار تی ۵/۵۹، اثرگذار بوده است. محصول گردشگری روستایی-کشاورزی بر کیفیت اجتماعی-فرهنگی با ضریب مسیر ۰/۵۲ و مقدار تی ۹/۲۸، تأثیر داشته است. همچنین محصول گردشگری روستایی-کشاورزی بر کیفیت اقتصادی با ضریب مسیر ۰/۵۹ و مقدار تی ۳۸/۱۹ تأثیر دارد. بر این اساس محصول گردشگری روستایی-کشاورزی بر کیفیت اقتصادی با ضریب مسیر ۰/۵۹ بیشترین تأثیر و بر شاخص محیط‌زیستی با ضریب تأثیر ۰/۲۹ کمترین اثر را داشته است.

در واقع در سطح روستاهای شهرستان نطنز به خصوص در روستاهای هدف گردشگری آن که سالیانه تعداد زیادی گردشگر وارد آن می‌شوند به خصوص در روستای ایبانه، به خوبی مشاهده می‌گردد که مردم روستایی به فعالیت‌های خدماتی و اقتصادی و فروش محصولات کشاورزی به گردشگری روی آورده‌اند و حتی به اجاره خانه‌های خود به گردشگری، ارائه خدمات تفریحی و... توجه دارند. در زمینه مبحث محیط‌زیستی که ضریب پایین‌تری را به خود اختصاص داده باید گفت که حضور گردشگران باعث شده که زباله‌های بیشتری به محیط پیرامون وارد شود که البته برخی گردشگران جریان برعکس این امر را داشته‌اند، یعنی با فرهنگ جمع‌آوری زباله خود، زمینه را برای توجه روستاییان به بحث گردآوری زباله فراهم کردند. همچنین حضور بیشتر گردشگران در محیط روستا سبب توجه مردم محلی به پوشش و فرهنگ و سنن اصیل و قدیمی خود شده است.

بر اساس آنچه مورد بررسی قرار گرفت به طور کلی مشاهده گردید که کیفیت زندگی روستاییان شهرستان نطنز از محصول گردشگری روستایی-کشاورزی تأثیر پذیرفته است و این امر به گونه‌ای بوده است که محصول گردشگری روستایی-کشاورزی بر کیفیت محیط‌زیستی، کیفیت اجتماعی-فرهنگی و همچنین کیفیت اقتصادی تأثیر دارد. در واقع مهم‌ترین اثر توسعه گردشگری-کشاورزی در مناطق روستایی، بهبود وضعیت اقتصادی آن‌ها می‌باشد که مردم محلی می‌توانند با ارائه خدمات مختلف به گردشگران در بخش‌های مختلف به وضعیت اقتصادی خود بهبود بخشند. در مرحله بعدی، روابط اجتماعی و شاخص‌های فرهنگی با توجه به تعاملات دوطرفه بهبود می‌یابد و هر دو طرف از وضعیت اجتماعی و فرهنگی یکدیگر بهره می‌گیرند. در انتها شاخص‌های محیط‌زیستی روستا می‌باشد که تأثیر بسیار زیادی نپذیرفته است و از هر دو تأثیر سوء و خوب اثر پذیرفته است.

نتایج حاصل از پژوهش حاضر با نتایج تحقیق امیرحسینی و داودپور، (۱۳۹۴) که در پژوهشی به بررسی پیامدهای ناشی از گردشگری بر کیفیت زندگی ساکنان در نواحی روستایی با رویکرد پایداری، نمونه موردی: روستای زیارت گرگان اقدام نمودند، همسو بوده که نتایج مبرهن آن است که گسترش گردشگری در روستای زیارت و پیامدهای آن بر کیفیت زندگی ساکنین بیشترین تأثیر مطلوب را در ابعاد اقتصادی و

روستاییان در توسعه اقتصادی روستاها به‌خصوص در دره هنجن که منتهی به روستاهای ایبانه و طرق شده که در این مسیر بر مبنای آب چشمه و رودخانه فصلی به کشت و کار محصولات کشاورزی اقدام می‌شود که می‌تواند منجر به گردشگری خلاق و درگیر کردن گردشگران به امر کشاورزی گردد.

استفاده کردن از ظرفیت‌های گردشگری مناطق روستایی به‌خصوص روستاهای دارای جاذبه متناسب همچون ایبانه، طرق، هنجن و... و توجه به سنن و لباس‌های محلی و فروش محصولات کشاورزی و دامداری به گردشگران.

• تهیه مسیرهای متناسب گردشگری روستایی-کشاورزی بر اساس همپوشانی روستاها و تلاش برای بهره‌برداری بهینه جاذبه‌های گردشگری روستایی-کشاورزی و نقش بی‌بدیل

منابع

1. Aka, H. 2006. Assessment of Rural Tourism in Tourky using SWOT Analysis. *Journal of Applied Sciences*, 6(13).
2. Amir Hosseini, S. and Z. Davoodpour. 2015. A Study of the Consequences of Tourism on the Quality of Life of Residents in Rural Areas, with a Sustainability Approach: A Case Study: Gorgan Pilgrimage Village. *Proceedings of the Third National Conference on Tourism, Geography and Sustainable Environment*.
3. Amiri, D. and G. Janbaz Ghobadi. 2016. Assessing and evaluating the role of tourism in socio-cultural viability, a case study of the city of Noor. *Proceedings of the Third International Conference on Science and Engineering*.
4. Aref, F. 2011. The effects of tourism on quality of life: a case study of Shiraz. *Iran. Life Science Journal*, 8(2): 4-25.
5. Bahrami, R. 2015. An analysis on the role of tourism and its effects on the development of rural settlements (Case study: Marivan city). *Planning Studies for Human Settlements*, 11(34): 101-113.
6. Bandari, A. and M. Sokhtanloo. 2016. Analysis of Rural Tourism Components, to Improve Sustainable Rural Development. *Proceedings of the Second International Conference on New Ideas in Agriculture, Environment and Tourism*.
7. Beigi, J.A. 2015. A Study of the Role of Religious Tourism on Quality of Life and Social Capital for Rural Development Case: Gonbad Village; Arkavaz Malekshahi city. *Proceedings of the Second International Conference on Sustainable Development, Strategies and Challenges focusing on agriculture, natural resources, environment and tourism*.
8. Esmaili, F. and M. Khodadad. 2015. Coastal Tourism and the Quality of Life of Case Coasters: Astara. *Proceedings of the National Conference on New Ideas in Agriculture, Tourism and Environment*.
9. Esmaili, F. and D. Shafiei. 2015. Assessing the role of tourism in the quality of rural livelihood, with emphasis on handicrafts, a case study: Shahriar city area. *Proceedings of the National Conference on Sustainable Rural Development on the horizon of 1404*.
10. Forouzani, M. and M. Mardani Najafabadi. 2021. Ranking of Entrepreneurial Enterprises in Rural Areas of Dezful County. *Jea*, 7(14): 43-56.
11. Imani, B., A. Yari and Z. Asadpour. 2019. The effects of rural tourism on quality of life (Case study: Creek village, Dena city). *Journal of Geography (Regional Planning, Ninth Year, No.)*, 3: 321-334.
12. Imani, B. 2015. A study of the effects of tourism on quality of life in rural areas of Iran. *Proceedings of the First International Congress on Earth, Space and Clean Energy*.
13. Julia Sharpley, R. 2001. *Rural tourism*. Translated by Rahmatollah Monshizadeh and Fatemeh Nasiri. Tehran, Manshi Publishing.
14. Khazaei Dalakeh, M. 2014. Investigating the economic effects of the role of tourism on the quality of life of villagers, a case study of Mohammadabad village, Hamoon city. *Proceedings of the first international conference on new findings in agricultural sciences, natural resources and environment*.
15. Lee, C.C. and C.P. Chang. 2008. Tourism Development and Economic Growth: A Closer Look at Panels. *Tourism Management*, 29(1): 180-192.
16. Liang, Z. and T. Hui. 2016. Residents' quality of life and attitudes toward tourism development in China. *Tourism Management*, 57: 56-67.
17. Mohammad Pourjaberi, M. 2014. Analysis of the role of tourism on the quality of life of citizens, with emphasis on mental indicators (Case study: Fasham city, Shemiranat district). *Journal of Urban Tourism*, 1(1): 35-45.
18. Moradi, M. and M. Ahmadvand. 2021. Factor Analysis of the Effects of Tourism on the Development of Rural Women's Agriculture Employment in Boyer Ahmad County. *Jea*, 7(14): 78-86.
19. Naimi, A., R. Rezaei and S.K. Musapour. 2018. Analysis of the relationship between social capital and quality of life of villagers in Khuzestan province, with emphasis on the mediating role of tourism. *Journal of Social Capital Management*, 5(4): 523-552.

20. Pourjafar, M.R. 2012. A meta-analysis of the evaluation of rural tourism development approaches, with emphasis on the analysis of strategic factors in SWOT. *Environmental science and technology*, 14(2).
21. Portaheri, M., A. Roknoddin Eftekhari and A. Fattahi. 2011. Quality of Life Assessment, in Rural Areas (Case Study: North Khaveh District, Lorestan Province). *Human Geography Research (Geographical Research)*, 43(76): 13-31.
22. Rezaei, M. 2015. The plan to revive and organize historical sites, with emphasis on creating security and improving the quality of the environment, a case study of Dolatabad Malayer neighborhood. *Proceedings of the International Conference on Civil Architecture and Urban Planning at the beginning of the third millennium*.
23. Rustazadeh Sheikh Yousefi, M. and A.A. Jahangiri. 2014. The effects of second home tourism on improving the quality of life of rural residents (Case study of Bagh Bahadoran region). *Proceedings of the First National Conference on Geography, Tourism, Natural Resources and Sustainable Development*.
24. Sajasi Gheidari, H., A. Romiani and N. Jafari. 2014. Assessing and evaluating the sustainability of rural tourist destinations from the perspective of local communities Case study: Darb Gonbad village - Koohdasht city. *Spatial Planning (Geography)*, 4(1): 103-126.
25. Sanai, M. 2007. Performance and role of tourism in sustainable development of rural areas (Case: Kelardasht central district). PhD Thesis, Faculty of Geography, University of Tehran.
26. Sebele, L.S. 2010. Community-based tourism ventures, benefits and challenges: Khama Rhino Sanctuary trust, central district, Botswana. *Journal of Tourism Management*, 31: 136-146.
27. Shohani, N., M. Nikseresht, Z. Tardast and M. Moghimi. 2018. Evaluation of tourists' satisfaction with tourism product using HOLSAT model Case study: Ilam province. *Journal of Urban Tourism*, 5(4): 87-104.
28. Ziaei, M. and N. Abbaspour. 2011. Evaluating the quality of Tehran urban tourism product, from the perspective of inbound tourists. *Tourism and development*, 1(1): 76-96.

The Study of Villagers Life Quality Impact of Natanz District on the Product of Rural - Agriculture Tourism

Sajedeh Karimi

1- Assistant Professor Islamic Azad, Islamshahr Branch, Islamshahr, Iran

(Corresponding author: karimi.sajedeh@yahoo.com)

Received: 20 February, 2021

Accepted: 25 April, 2021

Abstract

It is necessary to identify and evaluate the approaches of rural tourism development product, to recognize the environmental, social and economic effects on the quality of life of rural areas, which should be considered in the process of evaluating the development approach. The purpose of this study is to investigate the impact of rural life quality of Natanz villagers on rural - agriculture tourism products. In terms of the method of conducting research in general, this research is a descriptive (non-experimental) research. In fact, the method used in this research is a descriptive-analytical method. The statistical population of the study, including the household population of the villages of Natanz city, is 5200 people. The sample size is randomly available, and according to the Cochran's formula, there are 358 people. A 54-item questionnaire was used to collect the data, the validity of which was confirmed by experts, and the confirmatory factor analysis method was used, and its reliability was confirmed by Cronbach's alpha of 0.83. Is. Smart PLS software and structural equation analysis have been used to analyze the data. The results showed that the product of rural- agriculture tourism has affected the environmental quality, with a path coefficient of 0.29 and a value of T 59.5. The product of rural- agriculture tourism has had an impact on socio-cultural quality, with a path coefficient of 0.52 and a value of 9.28 T. Also, the product of rural tourism has an impact on economic quality with a path coefficient of 0.95 and a value of 38.19 T. Accordingly, the product of rural- agriculture tourism has had the least effect on economic quality with a path coefficient of 0.95 and more on the environmental index, with an impact factor of 0.29.

Keywords: Natanz district, Quality of life, Rural- agriculture tourism, Tourism product